

Justitiedepartementet

Angående betänkandet En ny organisation av ekobrottsbekämpningen (SOU 2025:81)

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerat betänkande.

Kapitel 8, åtkomst till vissa uppgiftssamlingar

Ekobrottsmyndigheten delar bedömningen att det bör göras en samlad översyn över registerlagstiftningen på området i syfte att göra den mer enhetlig och ändamålsenlig.

Ekobrottsmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att Finanspolisens uppdrag och uppgifter bör ses över för att underlätta ett ökat informationsutbyte med de andra brottsbekämpande myndigheterna. Inte minst avsaknaden av åtkomst till penningtvätsregistret innebär en stor nackdel för en effektiv utredningsverksamhet och är, som utredningen framhåller, inte en rimlig ordning. Det är högst angeläget att uppdraget, bland annat i denna del, ses över.

Ekobrottsmyndigheten, som i sin verksamhet har ett stort behov av tillgång till uppgifter från andra myndigheter, tillstyrker förslaget att Ekobrottsmyndigheten och Polismyndigheten ska ha samma tillgång till uppgifter ur beskattningsdatabasen som Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet. Myndigheten delar bedömningen att det varken ter sig rimligt eller ändamålsenligt att tre brottsbekämpande myndigheter med delvis samma uppdrag och överlappande brottskataloger inte har tillgång till samma information. Ekobrottsmyndigheten ser även positivt på möjligheten att få tillgång till uppgifter ur tulldatabasen.

Ekobrottsmyndigheten noterar att såväl den föreslagna uppgiftsskyldigheten i 5 b § förordningen (2001:588) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas som reglerna om direktåtkomst i 2 kap. 7 a § lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet enbart synes omfatta brottsutredningar och inte utredningar om självständigt förverkande. För att underlätta tillämpningen anser Ekobrottsmyndigheten att det är angeläget och ändamålsenligt att, så långt det är möjligt, samma regler ska gälla för förundersökningar som utredningar om självständigt förverkande.

Kapitel 9, utmätning på distans

Ekobrottsmyndigheten tillstyrker förslaget att Ekobrottsmyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen ska få möjlighet att biträda Kronofogdemyndigheten med utmätning på distans. Ekobrottsmyndighetens brottsutredande verksamhet skiljer sig inte från Polismyndighetens verksamhet och de polismän som arbetar för Ekobrottsmyndighetens räkning är anställda av Polismyndigheten och har samma befogenheter att använda

tvångsmedel som andra poliser. Att olika bestämmelser gäller i en situation där utmättningsbar egendom påträffas vid t.ex. en husrannsakan beroende på om polismannen arbetar i Polismyndighetens eller i Ekobrottsmyndighetens verksamhet är därför inte rimligt. I arbetet med att bekämpa den grova brottsligheten är det viktigt att myndigheten får tillgång till de verktyg som behövs för att i så stor utsträckning som möjligt förhindra att brottslighet lönar sig.

För att inskräpa betydelsen av de nya reglerna anser Ekobrottsmyndigheten, i likhet med utredningen, att det ska finnas ett krav på att reglerna ska användas, men också att det ska finnas en ventil om det i det enskilda fallet föreligger särskilda skäl.

Kapitel 10, sanktionsväxling

Ekobrottsmyndigheten delar bedömningen att en sanktionsväxling från straffrättslig sanktion till administrativ sanktionsavgift på bokföringsområdet sannolikt inte skulle medföra någon ekonomisk besparing av betydelse för staten och inte heller i någon större utsträckning frigöra resurser för bekämpningen av allvarigare brottslighet.

Den omständigheten att det inte finns någon årsredovisning eller något årsbokslut kan utgöra en indikation på att även den löpande bokföringen brister i något hänseende, och att företaget också i andra avseenden agerar felaktigt. Om en myndighet, t.ex. Bolagsverket, hanterar försenade årsredovisningar i administrativ ordning, skulle detta kunna leda till att de brottsbekämpande myndigheterna inte får sådana indikationer på att ytterligare, straffrättslig, utredning behövs.

Högsta domstolen har slagit fast att brister i löpande bokföring och utebliven årsredovisning inte utgör samma gärning, även om de avser samma räkenskapsår (se NJA 2022 s. 562 och 2023 s. 523). Det är dock i de flesta fall önskvärt att de olika gärningarna behandlas i samma rättegång för att kunna leda till en gemensam påföljd, och om detta inte är möjligt, i vart fall hänsyn tas till en tidigare dom genom tillämpning av reglerna i 34 kap. brottsbalken. Förutsättningarna för sådant beaktande skulle försvåras med en ordning med en administrativ sanktionsavgift.

Det finns även andra följder av att en överträdelse inte hanteras i det straffrättsliga systemet. Exempelvis skulle beslut om så kallad registertopsning, vilket regelmässigt förekommer i Ekobrottsmyndighetens mängdärenden, inte fattas om ärendet handläggs i administrativ ordning. En annan fråga som uppkommer är hur regler om straffskärpning eller beslut om näringsförbud på grund av upprepad brottslighet, där tidigare domar som avser utebliven eller försenad årsredovisning i dag beaktas, skulle hanteras vid en sanktionsväxling.

Sammanfattningsvis anser därför Ekobrottsmyndigheten att en sanktionsväxling, i det nu aktuella sammanhanget, inte är ändamålsenlig.

Kapitel 11, rekonventionstalan

Ekobrottsmyndigheten välkomnar förslaget att möjligheten till rekonventionstalan ska upphöra. Institutet, som använts i liten utsträckning, synes inte ha lett till något positivt resultat utan främst inneburit möjlighet att skrämma målsägande till tystnad, trakassera åklagare och förhala domstolsprocesser. Ett grundläggande problem är den jävsproblematik

som uppstår när en åklagare åtalas och de dubbla roller detta innebär då åklagaren har en objektivitetsplikt samtidigt som han eller hon har en rätt att som åtalad slippa belasta sig själv. I förlängningen kan detta leda till nackdelar även för den tilltalade då följderna blir att målsägande och åklagare kan sakna såväl incitament som skyldighet att lägga fram omständigheter som talar till den tilltalades fördel. Det har inte framkommit några bärande skäl till att behålla regeln.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. I ärendets slutliga handläggning har tf rättschefen Karin Mostad deltagit. Verksjuristen Marie-Louise Pettersson har varit föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Expedition till:
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
ju.da@regeringskansliet.se